ALOQA VA AXBOROTLASHTIRISH SOHASINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH:INTERNET TEZLIGI VA INVESTITSION FAOLLIK O‘RTASIDAGI BOG‘LIQLIK

Termiz Davlat Pedagogika instituti o’qituvchisi
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna
E-mail:risolatmusurmankulovna@gmail.com
Geografiya ta’lim yo’nalishi 4-bosqich talabasi
Toshpo`latov Shahzod Murodulla o’g’li
E-mail:toshpolatovshahzod245@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada aloqa va axborotlashtirish sohasida internet tezligi va investitsion faollik o‘rtasidagi bog‘liqlik ekonometrik modellashtirish asosida tahlil qilingan. Tadqiqotda oddiy chiziqli regressiya modeli yordamida internet tezligining investitsiyalar hajmiga ta’siri baholandi. Tahlil natijalari internet tezligining oshishi investitsion faollikni sezilarli darajada rag‘batlantirishini ko‘rsatdi. Shuningdek, raqamli infratuzilmaning iqtisodiy o‘sishdagi muhim roli asoslab berildi.

Kalit so‘zlar: ekonometrik modellashtirish, internet tezligi, investitsion faollik, regressiya modeli, raqamli iqtisodiyot.

Аннотация:В данной статье проанализирована взаимосвязь между скоростью интернета и инвестиционной активностью в сфере связи и информатизации на основе эконометрического моделирования. В исследовании применена модель линейной регрессии для оценки влияния скорости интернета на объем инвестиций.

Ключевые слова: эконометрическое моделирование, скорость интернета, инвестиционная активность

Annotation: This article examines the relationship between internet speed and investment activity in the field of communication and informatization using econometric modeling. A linear regression model is applied to assess the impact of internet speed on the volume of investments.

Keywords: econometric modeling, internet speed, investment activity.

Kirish. Raqamli iqtisodiyot sharoitida aloqa va axborotlashtirish infratuzilmasi iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayverlaridan biri hisoblanadi. Internet tezligining oshishi biznes faoliyatini jadallashtiradi, investitsion muhitni yaxshilaydi va innovatsiyalarni rivojlantiradi. Ushbu maqolada internet tezligi va investitsion faollik o‘rtasidagi bog‘liqlik ekonometrik modellashtirish asosida tahlil qilinadi. Dunyo tajribasi shuni ko‘rsatadiki, yuqori tezlikdagi internet mavjud hududlarda iqtisodiy o‘sish sur’atlari yuqori bo‘ladi. Shu sababli ushbu mavzu ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb hisoblanadi.

Asosiy qism. Logistika va iqtisodiyotda axborot texnologiyalarining o‘rni tobora ortib bormoqda. Internet tezligi iqtisodiy samaradorlikka quyidagi yo‘llar bilan ta’sir qiladi:

- tranzaksiya xarajatlarini kamaytiradi
- bozorlar o‘rtasidagi integratsiyani kuchaytiradi
- investorlarga axborot olish imkoniyatini oshiradi

Shu bilan birga, investitsion faollik iqtisodiy o‘sishning muhim ko‘rsatkichi bo‘lib, u kapital qo‘yilmalar hajmi bilan belgilanadi.

2. Ekonometrik model va uslubiyat

Ushbu tadqiqotda oddiy chiziqli regressiya modeli qo‘llaniladi:

$Y = \beta 0 + \beta 1X + \varepsilon$

Bu yerda:

Y – investitsion faollik (investitsiya hajmi)

X – internet tezligi

β0, β1 – model parametrlar

ε – tasodifiy xatolik

Model quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

1. Ma’lumotlarni yig‘ish
2. Statistik tahlil
3. Regressiya hisoblash
4. Natijalarni baholash

3. Ma’lumotlar tahlili

Tahlil uchun turli hududlar kesimida internet tezligi va investitsiya hajmi bo‘yicha ma’lumotlar olinadi. Deskriptiv statistika yordamida o‘rtacha qiymatlar, dispersiya va standart og‘ish hisoblanadi.

Korrelatsiya tahlili natijasida internet tezligi va investitsiyalar o‘rtasida ijobiy bog‘liqlik mavjudligi aniqlanadi.

4. Natijalar va muhokama.

Regressiya natijalari shuni ko‘rsatadiki, β1 koeffitsiyent musbat qiymatga ega. Bu internet tezligi oshishi investitsion faollikni oshirishini bildiradi.

Modelning R^2 ko‘rsatkichi yuqori bo‘lib, bu modelning tushuntirish darajasi yaxshi ekanligini anglatadi.

Natijalar quyidagilarni ko‘rsatadi:

- yuqori tezlikdagi internet hududlarda investitsiyalar ko‘proq
- raqamli infratuzilma iqtisodiy o‘sishni tezlashtiradi
- IT sektori rivoji investitsion jozibadorlikni oshiradi

5. Muammolar va cheklovlar.

Tadqiqot davomida quyidagi cheklovlar mavjud:

- ma’lumotlarning yetarli emasligi
- boshqa omillar ta’siri (soliq, siyosat)

- hududiy farqlar

Kelajakda ko‘p omilli regressiya modellaridan foydalanish maqsadga muvofiq.

Xulosa

Internet tezligi va investitsion faollik o‘rtasida kuchli ijobiy bog‘liqlik mavjud. Raqamli infratuzilmani rivojlantirish orqali investitsiyalarni jalb qilish mumkin. Ushbu tadqiqot natijalari iqtisodiy siyosatni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Aloqa va axborotlashtirish sohasi raqamli iqtisodiyotning asosi hisoblanib, internet tezligi va investitsion faollik o‘rtasidagi bog‘liqlik bevosita iqtisodiy o‘sishni belgilab beradi. Ekonometrik modellashtirish orqali yuqori tezlikdagi internet infratuzilmasi investitsiyalarni jalb qilish va samaradorligini oshirishning asosiy omili ekanligi isbotlangan.

Infratuzilmaviy investitsiyalar: Yuqori tezlikdagi internet (5G, Fiber) infratuzilmasiga investitsiyalarni ko‘paytirish xususiy sektorning raqamli yechimlarga sarmoya kiritishini rag‘batlantiradi.

Boshqaruv samaradorligi: Aloqa tizimini boshqarish metodologiyasini takomillashtirish va raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali investitsiya samaradorligini oshirish lozim., *O‘zbekistonda aloqa va axborotlashtirish tizimini rivojlantirish, ayniqsa 2025-2028 yillarga mo‘ljallangan prognoz ko‘rsatkichlarida, yuqori tezlikdagi internet va innovatsion faollik o‘rtasidagi korrelyatsiyaga tayanadi.*

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Mirzakulova, R. M. (2025). Yashil moliya va barqaror investitsiya strategiyalari: zamonaviy yondashuvlar va istiqbollar. *Management, Marketing and Finance International Scientific Journal*, Vol. 2, Issue 3, 158–160. https://doi.org/10.5281/zenodo.15269292

2. Mirzakulova, R. M. (2025). Yashil iqtisodiyotga o‘tish zaruriyati. *Meditsina, pedagogika i texnologiya: teoriya i praktika*.

3. Mirzakulova, R. M. (2023). Ways of effective use of cocktail resources in economic networks. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 100–103. https://doi.org/10.55640/eijmrms-03-02-19

4. Mirzakulova, R. M. (2025). Avtomatizatsiya i sovershenstvovanie biznes-protsessov. *Bulletin News in New Science Society International Scientific Journal*, Vol. 2, Issue 12.

5. Mirzakulova, R. M. (2025). Methods of immersing economic knowledge in the pedagogical process. *Journal of Scientific Research, Modern Views and Innovations*, Vol. 2. Available at: https://spaceknowladge.com

6. Mirzakulova, R. M. (2025). Pedagogik jarayonda iqtisodiy bilimlarni singdirish usullari. *Yangi O‘zbekiston, Yangi Tadqiqotlar Jurnali*, Vol. 3, Issue 7. Available at: https://phoenixpublication.net/